

GEWONE ZITTING 2021-2022

1 MAART 2022

BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT
VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**ter bevordering van legaten aan vrienden
door de eerste schijf te verlagen
voor elke erfenis die
niet in rechte lijn wordt belast**

(ingediend door de heer David WEYTSMAN (F),
mevrouw Bianca DEBAETS (N), de heren Bertin
MAMPAKA MANKAMBA (F) en David LEISTERH (F))

Toelichting

Dit voorstel van ordonnantie past in de context van het Brussels Gewest, waar het percentage vrijgezellen of alleenstaanden het hoogste van het land is. Op 1 januari 2021 woonden er volgens cijfers van het BISA, het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse¹, 258.510 personen alleen in het Brussels Gewest, wat neerkomt op 21 % van alle inwoners en 46 % van de Brusselse gezinnen. Ter vergelijking, in Vlaanderen woont 14 % van de inwoners alleen en in Wallonië is dat 16 %.

Vandaag de dag wil een niet te verwaarlozen deel van deze alleenstaanden hun vermogen geheel of gedeeltelijk nalaten aan een of meer vrienden, maar zij worden vaak afgeschrikt door het zeer hoge belastingtarief (40 %) dat zal worden toegepast.

Het doel van deze tekst is dan ook om veel Brusselaars een zekere sereniteit te brengen rond wat er na hun dood gebeurt en om dit legaat aan vrienden mogelijk te maken door de belasting op een eerste schijf fors te verlagen. Dit is gedeeltelijk gebaseerd op het systeem dat op 1 juli 2021 in het noorden van het land in werking is getreden, zonder dat het duolegaat wordt afgeschaft.

¹ https://ibsa.brussels/sites/default/files/publication/documents/PerspectiveBrussels-Mini-Bru_2022-NL.pdf.

SESSION ORDINAIRE 2021-2022

1ER MARS 2022
**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**
PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à favoriser le legs testamentaire
entre amis en réduisant la première
tranche pour toute succession qui
n'est pas taxée en ligne directe**

(déposée par M. David WEYTSMAN (F),
Mme Bianca DEBAETS (N), MM. Bertin MAMPAKA
MANKAMBA (F) et David LEISTERH (F))

Développements

La présente proposition d'ordonnance s'inscrit dans le contexte de la Région bruxelloise, où le taux de personnes célibataires ou isolées est le plus élevé du pays. Au 1er janvier 2021, selon des chiffres de l'IBSA, l'Institut Bruxellois de Statistique et d'Analyse¹, on comptabilisait en Région bruxelloise un total de 258.510 personnes vivant seules, ce qui représente 21 % de l'ensemble des résidents et 46 % des ménages bruxellois. À titre de comparaison, 14 % des habitants en Flandre vivent seuls et ce chiffre est de 16 % en Wallonie.

Aujourd'hui, une partie non négligeable de ces personnes qui vivent seules souhaitent léguer une partie ou la totalité de leur patrimoine financier à un ou à des amis mais, bien souvent, ils sont refroidis dans leur projet par le taux très élevé de taxation (40 %) qui sera appliqué.

Dès lors, l'objectif du présent texte est justement d'amener une certaine sérénité pour de nombreux Bruxellois par rapport à 'l'après-vie' et de permettre ce legs testamentaire entre amis en réduisant fortement la taxation sur une première tranche. Et ce en s'inspirant, en partie, du dispositif qui est entré en vigueur le 1er juillet 2021 dans le nord du pays, sans pour autant supprimer le legs en duo.

¹ https://ibsa.brussels/sites/default/files/publication/documents/PerspectiveBrussels-Mini-Bru_2022-FR.pdf.

Het Vlaams Gewest heeft immers onlangs een specifiek tarief van 3 % ingevoerd voor legaten aan personen die als « vrienden » worden aangemerkt, op voorwaarde dat in het testament uitdrukkelijk wordt gevraagd om deze vermindering toe te passen.

Het doel is legaten te bevorderen die worden aangemerkt als « aan vrienden », en die momenteel vanaf de eerste euro worden belast tegen een tarief van 40 %. Dit is bijzonder hoog en veel erfstaters schrikken terug voor een dergelijk legaat, zeker als zij kinderen hebben die lagere tarieven genieten. Vaak willen mensen die kinderen hebben echter schenken aan een vriend of iemand die hen dierbaar is, maar die geen familie van hen is, zoals een feitelijk samenwonende of een persoon met wie zij een regelmatige relatie hebben zonder noodzakelijkerwijs strikt genomen een gezin te vormen.

Het komt immers vaak voor dat iemand wil schenken aan een persoon die niet noodzakelijk zijn of haar echtgeno(o)t(e), wettelijk samenwonende partner of kind is.

Dit voorstel heeft hetzelfde doel, maar verschilt op drie punten :

1. in het voorstel wordt geen onderscheid gemaakt tussen het verkrijgen door wettelijke erfopvolging of door een testament ;
2. het voorstel sluit legaten aan verenigingen niet uit ;
3. het voorstel wil elk overdreven formalisme vermijden.

Het voorstel strekt ertoe een eerste schijf van 20.000 euro te verlagen voor elke erfenis die niet in rechte lijn wordt belast. In geval van erfopvolging met erfgenamen die in rechte lijn worden belast, is het evenwel mogelijk een legaat te doen aan personen die niet in rechte lijn worden belast.

Enkele voorbeelden kunnen het voorstel verduidelijken :

- een overledene wijst als algemeen legataris één enkele niet-verwante persoon aan die het volledige vermogen erft, dat wordt vastgesteld op 30.000 euro. Deze persoon zal het verlaagde tarief van 3 % genieten op de eerste schijf van 20.000 euro en zal 40 % betalen op de overige 10.000 euro ;
- een overledene overlijdt zonder testament en laat als enige erfgenaam zijn zus na, die een vermogen van 300.000 euro erft. Het voorstel strekt ertoe haar een vermindering toe te staan op de eerste schijf van 20.000 euro, die tegen 3 % in plaats van 25 % zal worden belast, wetende dat deze zus een marginaal belastingtarief van 65 % zal betalen. In tegenstelling tot de Vlaamse wetgeving is voor de toepassing van de vermindering geen testament vereist, aangezien moeilijk kan worden gerechtvaardigd dat deze zus, die zich in een volkomen gelijkaardige situatie bevindt, niet voor deze

En effet, la Région flamande a donc introduit récemment un tarif spécifique de 3 % pour des legs testamentaires à des personnes qualifiées « d'amis », à la condition que le testament mentionne expressément la demande d'application de cette réduction.

Le but est de favoriser les legs qualifiés « entre amis », lesquels sont actuellement taxés dès le premier euro au taux de 40 %. Ce qui est particulièrement élevé et qui a pour effet que de nombreux testateurs reculent devant pareil legs, certainement s'ils ont des enfants qui bénéficient de tarifs inférieurs. Or, des personnes qui ont des enfants souhaitent souvent gratifier un ami ou une personne qui leur est chère mais qui n'a pas de lien de famille, comme un cohabitant de fait ou une personne avec laquelle on entretient des relations régulières sans former nécessairement un ménage à proprement parler.

En effet, il arrive souvent qu'on veuille gratifier une personne qui n'est pas nécessairement son conjoint, son cohabitant légal ou son enfant.

La présente proposition rentre dans le même objectif avec une différence sur trois points :

1. la proposition ne fait pas de distinction entre une obtention par voie d'héritage légal ou par voie testamentaire ;
2. la proposition n'exclut pas les legs testamentaires en faveur des associations ;
3. la proposition veut éviter tout formalisme excessif.

L'objet de la proposition est de réduire une première tranche de 20.000 euros pour toute succession qui n'est pas taxée en ligne directe. Pour les successions en présence d'héritiers taxés en ligne directe, il est toutefois possible de faire un legs testamentaire à des personnes qui ne sont pas taxées en ligne directe.

Quelques exemples permettront de clarifier la proposition :

- un(e) défunt(e) désigne comme légataire universelle une seule personne non apparentée qui hérite de la totalité du patrimoine qui est évalué à 30.000 euros. Cette personne bénéficiera du tarif réduit à 3 % sur la première tranche de 20.000 euros et paiera 40 % sur les 10.000 euros restants ;
- un(e) défunt(e) décède sans testament, laissant comme seule héritière sa sœur, qui hérite d'un patrimoine de 300.000 euros. La proposition vise à lui permettre de bénéficier d'une réduction sur la première tranche de 20.000 euros, qui sera taxée à 3 % au lieu de 25 %, sachant que cette sœur supportera un taux de taxation marginal de 65 %. Contrairement à la législation flamande, il n'est pas exigé qu'un testament soit établi pour que la réduction puisse trouver à s'appliquer, car il est difficilement justifiable que cette sœur qui se trouve dans une situation parfaitement semblable ne

vermindering in aanmerking komt omdat zij erft krachtens de wet en niet krachtens een testament ;

- een overledene laat in zijn testament 10.000 euro na aan vier niet-verwante personen en laat de rest van zijn erfenis na aan zijn kinderen. Dit tarief van 3 % zal worden beperkt tot 20.000 euro in globo en kan worden toegepast tot 5.000 euro per persoon ;
- een overledene laat in zijn testament 10.000 euro na aan vier niet-verwante personen en laat de rest van zijn erfenis na aan zijn neven en nichten. Dit tarief van 3 % zal worden toegepast ten belope van 5.000 euro per persoon, op voorwaarde dat de overledene in zijn of haar testament heeft aangegeven dat deze vier personen het eerst de vermindering zullen genieten.

De indieners van het voorstel hebben de vermindering niet willen beperken tot een overdreven formalisme, d.w.z. het uitdrukkelijke verzoek om vermindering van successierechten in een testament, zoals in de Vlaamse wetgeving is bepaald, dat als strijdig zou kunnen worden beschouwd met het Internationaal Verdrag van Den Haag, dat tot doel heeft de eerbiediging van de laatste wensen van eenieder te vergemakkelijken. Indien een overledene die in Vlaanderen woont, een bedrag nalaat aan een vriend zonder te preciseren dat deze vriend het verlaagde tarief zal genieten, zal de Vlaamse vermindering worden geweigerd.

Het huidige voorstel beoogt daarentegen deze vermindering – d.w.z. een belasting van 3 % op de eerste schijf van 20.000 euro – te behouden ongeacht de wijze van erfenis (wettelijk of testamentair) zonder overdreven formalisme, waarbij de erflater evenwel de mogelijkheid heeft voorrang te geven aan de personen die hij aanwijst om voor de vermindering in aanmerking te komen.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen bijzondere commentaar.

Artikel 2

Dit artikel strekt ertoe de legaten « aan vrienden » te bevorderen, die nu vanaf de eerste euro worden belast tegen een tarief van 40 %. Dit is bijzonder hoog en veel erfslaters schrikken terug voor een dergelijk legaat, zeker als zij kinderen hebben die lagere tarieven genieten. Mensen die kinderen hebben willen echter vaak schenken aan een vriend of iemand die hen dierbaar is, maar die geen familie van hen is, zoals een feitelijk samenwonende of een persoon met wie zij een regelmatige relatie hebben zonder noodzakelijk-kerwijs strikt genomen een gezin te vormen.

puisse pas bénéficier de cette réduction au motif qu'elle hérite en vertu de la loi et non pas en vertu d'un testament ;

- un(e) défunt(e) lègue par testament 10.000 euros à quatre personnes non apparentées individuellement, laissant le reste de sa succession à ses enfants. Ce tarif de 3 % sera limité à 20.000 euros in globo, pour être appliqué à concurrence de 5.000 euros par personne ;
- un(e) défunt(e) lègue par testament 10.000 euros à quatre personnes non apparentées individuellement, laissant le reste de sa succession à ses neveux et nièces. Ce tarif de 3 % sera appliqué à concurrence de 5.000 euros par personne, à la condition que le défunt ait indiqué dans son testament que ce sont ces quatre personnes qui bénéficieront prioritairement de la réduction.

Les auteurs de la proposition n'ont pas souhaité limiter la réduction à un formalisme excessif, à savoir la demande expresse de réduction des droits de successions faite dans un testament, comme le prévoit la législation flamande, qui pourrait être jugée contraire à la Convention internationale de La Haye qui a pour volonté de faciliter le respect des dernières volontés de toute personne. En effet, si un(e) défunt(e) résidant en Flandre lègue une somme à un ami sans préciser que cet ami bénéficiera du tarif réduit, la réduction flamande lui sera refusée.

La présente proposition vise au contraire à maintenir cette réduction – donc 3 % de taxation sur la première tranche de 20.000 euros – quel que soit le mode d'héritage (succession légale ou testamentaire) sans imposer un formalisme excessif, le défunt ayant toutefois la possibilité de donner une priorité pour faire bénéficier la réduction aux personnes qu'il désigne.

Commentaire des articles

Article 1er

Cet article n'appelle pas de commentaires.

Article 2

Cet article vise à favoriser les legs qualifiés « entre amis », lesquels sont actuellement taxés dès le premier euro au taux de 40 %. Ce qui est particulièrement élevé et qui a pour effet que de nombreux testateurs reculent devant pareil legs, certainement s'ils ont des enfants qui bénéficient de tarifs inférieurs. Or, des personnes qui ont des enfants souhaitent souvent gratifier un ami ou une personne qui leur est chère mais qui n'a pas de lien de famille, comme un cohabitant de fait ou une personne avec laquelle on entretient des relations régulières sans former nécessairement un ménage à proprement parler.

Het voorstel heeft alleen betrekking op erfenissen tussen personen die collateraal verwant of niet verwant zijn, alsook op erfenissen ten gunste van rechtspersonen, teneinde discriminatie tussen broers en zussen, neven en nichten of niet-verwanten te voorkomen.

Het zou moeilijk te rechtvaardigen zijn dat een legaat aan een broer zwaarder wordt belast dan een legaat aan een vriend.

Het voorstel wijkt ook af van de nieuwe Vlaamse wetgeving door legaten aan verenigingen op te nemen, aangezien Vlaanderen heeft beslist de successierechten voor verenigingen af te schaffen, terwijl Brussel deze nog steeds belast tegen een tarief van 7 % of 25 %.

Er wordt één maximumbedrag van 20.000 euro per erfenis voorgesteld om mogelijke misbruiken te voorkomen die erop gericht zijn legaten te vermenigvuldigen om de successierechten te ontlopen.

Het is echter mogelijk om aan meerdere personen het bedrag na te laten dat de erflater wenst, maar alleen de eerste 20.000 euro zal dit uitzonderlijk tarief genieten, waarvan het voordeel zal worden verdeeld naar verhouding van de respectieve aandelen in de erfenis.

La proposition ne vise que des héritages entre personnes qui sont apparentées en ligne collatérale ou non apparentées, ainsi que les héritages en faveur de personnes morales, pour éviter une discrimination entre des frères et sœurs, des neveux et nièces ou des personnes sans lien de parenté.

Il serait difficilement justifiable qu'un legs à un frère soit plus taxé qu'un legs à un ami.

De même, la proposition s'écarte de la nouvelle législation flamande en incluant les legs aux associations car la Flandre a décidé de supprimer les droits de succession en faveur des associations, alors que Bruxelles les taxe toujours à un taux de 7 % ou 25 %.

Il est proposé un montant unique maximal de 20.000 euros par succession, de manière à éviter d'éventuels abus visant à multiplier les legs dans l'objectif d'échapper aux droits de succession.

Il est toutefois possible de léguer à plusieurs personnes le montant que le testateur ou la testatrice souhaite, mais seuls les premiers 20.000 euros bénéficieront de ce tarif exceptionnel, dont le bénéfice sera réparti au prorata des émoluments respectifs.

David WEYTSMAN (F)
Bianca DEBAETS (N)
Bertin MAMPAKA MANKAMBA (F)
David LEISTERH (F)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**ter bevordering van legaten aan vrienden
door de eerste schijf te verlagen
voor elke erfenis die
niet in rechte lijn wordt belast**

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Aan artikel 56 van het Wetboek der successierechten wordt een vierde lid toegevoegd, luidend als volgt :

« De eerste schijf van 20.000 euro van een wettelijke of testamentaire verkrijging van een inwoner van het Koninkrijk die onderworpen is aan de successierechten, geheven overeenkomstig het tarief vermeld in de tabellen II, III en IV, opgenomen in artikel 48, alsook in artikel 59, wordt belast aan het tarief van 3 %, ongeacht de hoedanigheid en het aantal begunstigden, die in deze vermindering zullen delen naar evenredigheid van hun aandelen in de erfenis, onverminderd evenwel het recht van de erflater om in zijn testament de personen aan te wijzen die hij bij voorrang in aanmerking wenst te laten komen voor deze vermindering. ».

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à favoriser le legs testamentaire
entre amis en réduisant la première
tranche pour toute succession qui
n'est pas taxée en ligne directe**

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

À l'article 56 du Code des droits de succession, il est ajouté un alinéa 4 libellé comme suit :

« La première tranche de 20.000 euros d'une obtention légale ou testamentaire d'un habitant du Royaume passible du droit de succession perçu d'après le tarif indiqué aux tableaux II, III et IV, repris à l'article 48, ainsi qu'à l'article 59, est taxée au taux de 3 % quels que soient la qualité et le nombre de bénéficiaires, lesquels se répartiront cette réduction au prorata de leurs émoluments, sans préjudice toutefois du droit du défunt de désigner dans son testament, les personnes qu'il veut voir bénéficier de cette réduction par priorité. ».

David WEYTSMAN (F)
Bianca DEBAETS (N)
Bertin MAMPAKA MANKAMBA (F)
David LEISTERH (F)